

kaplice več starega mleka ali kakošen duh po njem ne ostane v nji. Ravno tako snažno ravnajo tudi z drugo neleseno posodo.

Je mlečna posoda čisto osnažena, jo obesijo na količe, da se osuši na zraku.

Holandski gospodar je po obilnih skušnjah prepričan, da snažnost, to je, naj večja snažnost je prva in prva potreba, in da le tisti si pridobiva z mlekarijo naj večji dobiček, ki sberbi na vsako stran za naj večjo čednost v posodah in shrambah mleka, sirovega masla in sira.

Res, da tudi pri nas so umni gospodarji in umne gospodinje, ki snažno ravnajo z mlekom, — al le malo je tacih lepih izgledov, za katere pa večina družih malo porajta ali celò nič. Namesti tega se raji prepirajo s copernicami ali družimi vražami, da jim je „narejeno“ bilo. Res jim je narejeno bilo — po nesnagi in nemarnosti lastni.

(Konec sledi.)

Premišljevanje

narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Opazke o ledu.

Voda, ki jo mraz stisne v ožji prostor, se spremeni pri večjem mrazu v neko gosto telo, ki mu pravimo led. Ta sprememba, ki se pozimi vsaki dan pred našimi očmi godi, je vredna natančnejšega prevdarjanja, da se soznanimo z nekaterimi prikaznimi, ki se razodevajo v zmrznjeni vodi.

Led je lahkejša reč ko voda. Če se zmrznjena voda postavi v mlačen kraj, tako, da se na krajih posode razpusti ali raztopi, se lahko vidi, da led na vodi plava; ako bi težji bil, bi se moral pogrezniti v njo. Ta manjša teža ledú pa izhaja iz njegove raztegnjenosti. Zakaj čeravno mraz vodo spervega zgosti, se vendar pri spremembi v led silno razširi. Razteguje se pa led s tako močjo, da je v stanu raznesti kotléno kroglo, ktera se sicer le raznesti zamore z močjo osem in dvajset tisuč funtov.

Ko se na poveršju vode ledéna skorja napravlja, se še vidi, čeravno ne popolnoma, skozi led. Ko je pa skorja debela, se ne vidi več skoz njo. To izhaja iz večih in manjših zračnih mehurjev, ki se napravijo v ledu, in v katerih se žarki svetlobe mnogoverstro lomijo.

Led puhti iz sebe vodéne sopare, tudi če je mraz še tako hud. Po večkrat ponovljenih skušnjah je gotovo, da pri 4 funtih vode se je v 18 dneh o narhujšem mrazu en funt po puhtenju zgubi, in da 8 lotov težek kos ledú pri narhujšem mrazu v 24 urah za 4 grane ložji postane.

Led se napravlja navadno na poveršju vode. Moti se tedaj, kdor misli, da se led na dnu vode dela in potem kviško vzdigne. Zakaj ker se podnebni zrak navadno zgor vode dotikuje, in ker mora zato nje poveršje narmerzlejše biti, se mora tudi led narprej napravljati tu.

Ravno tako znamenito je napravljanje ledú. Takole se dela: Ob počasnem zmrzovanju se vidijo ledéne niti, ki se na stranéh posode napravljajo, v raznih kotičkih med seboj združujejo in na poveršju nekakšno sila tenko mrenico delajo. Tacih nit se prikaže čedalje več; združijo se med seboj in napravljajo tenke ploščice, ki se v raznih legah med seboj zedinijo in poslednjič s poprejšno skorjo sprimejo. Kolikor debeliši je led, toliko več zračnih mehurčikov se prikaže, in kolikor hujši je mraz, toliko večji so. To stori, da se zmirom manjskozi led vidi, posebno proti sredi, in da se še le takrat s silo v večji prostor raztezuje. — Pri hujšem mrazu in

silnišem zmrzovanju se napravi na poveršju tenka skorja, ki se naglo od strani proti sredi razširi. Pod njo se napravljajo v podobi trivoglov majhne plaščadice, ki imajo svojo temeljno čerto na kraju posode, verh pa proti sredi. Tako raste debelost ledéne skorje, ki ima, kakor smo prej opomnili, zračne mehurčike v sebi; ta skorja se raztezuje in čedalje ložja prihaja.

Koliki red in kolika skladnost je tudi v narmanjših delih narave! Kako je vsegamogočni Stvarnik vse po teži, po meri in po času tako natanko osnoval in razmeril!

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

Drugi članek.

(Dalje.)

Zgodovinski pregled.

Vsi Europejčani so prišli iz iztoka (jutrovih dežel). Ta po združenih spričbah fiziologie in lingvistike poterjena resnica ne potrebuje ne enega posebnega dokaza. Treba nam je pogledati samo na zemljevid, in prepričamo se hitro te potrebnosti. Europa je narodom bele barve skoz uralske in kavkaške klance lahek prehod ponujala. Da nam pa zgodovina ne pové od tega izseljevanja indoparziških narodov nič gotovega, izvira iz tega, ker se je to izseljevanje preje zgodilo, kakor so se začenjali zgodovinski zapisi ¹⁾.

Iz iztočne Indie je prišel tudi vindiški narod, in je ime Indie seboj prinesel v Europo. Te misli, da se Vind ima izpeljevati iz Hindu, je že bil slavni Šafařik leta 1828 ²⁾, in čeravno v svojih slovanskih starožitnostih reče: „da po kritičnem jezikoslovju ničesa ni našel, kar bi mu služilo za gotovo razlago izvirnega pomena imena Vind“, se vendar ni ločil čistoma od svojega prvega mnenja. On reče dalje: „da preiskavo tega predmeta prepušča prihodnjim jezikoslovcem“ ³⁾. Jaz sem proti mojstru slavenskega jezikoslovja in zgodovine preslab učenc, vendar se podstopim tudi nekaj reči o pomenu tega imena, — ali naj nihče ne misli, da jaz svoje terdenje za apodiktično oglasujem. Ako nisem prišel do žive žile resnici, naj dobra, poštena volja velja in druge zbuduje globeje kopati.

Ime Indov se glasi v sanskritu Hindu, v parziškem Hind, v mnogobroju Hunud, gerški *ó Indixós*, *Indixí*, latinski Indi, hebrejski Hondu, arabski Hind, etiopiški Henda. Iz indiškega Hindu je lahko slavensko poznamljenje Vind nastalo, ker glasnik *h* je v slavenskih narečjih soroden glasniku *v*; primeri: serbsko *muva* in *muha*, *suħ* in *suṽ*, *gluħ* in *gluṽ*, *uħo* in *uvo*, *buzdoħan* in *buzduvan*, dalje lužiško *hoko* in slovensko *voko*, *hopice* in *vopica* ⁴⁾, — primeri dalje sanskritsko *varkas* ⁵⁾ in samnitsko *hirpus* ⁶⁾, in slavensko *vrkolak* = volkodlak, volkolak (vampyr), dalje sanskritsko: *udan*, *vaudan*, in gerško *ιδωρ*; primeri še *Heneti* in *Veneti*. Iz teh primer vidimo, da v starih jezicah je *h* soroden glasniku *v*, ali da rad sprehaja v glasnik *v*.

Ali iz ktere korenike je indiško poznamljenje Hindu izpeljevati? To je sila težko dokazati. Koliko so mi imena starih narodov znane, so poznamljenja vzete iz pomenov, ktere izrazujejo zemljo, luč, ogenj, vodo, ali pa iz zaznamkov (symbolov) teh življev. Tudi se najdejo narodi, katerih poznamljenje izrazuje pomene rojenje, pomnoženje ⁷⁾. Druge poznamljenja so vzete iz

¹⁾ Eichhoff Europa und Indien 12. — ²⁾ Šafařik Abkunft der Slaven str. 201. — ³⁾ Šafařik Slovanske starožit. I. 8. — ⁴⁾ Dr. Fr. Miklosich Slav. Lautlehre str. 415. 335. — ⁵⁾ Eichhoff 123. — ⁶⁾ Strabon V. — ⁷⁾ Leibnitz Collectanea etymolog. ed. Ekhard str. 111: „Populi solent sibi nomina sumere, quae origine sua significant terram, regionem gentem in genere. Sic Tudde gens Hinc Teotisci“ etc.